Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

A KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH V'nD

Institut mezinárodních studií

Michaela Smidová

Spojenecká okupácia a prítomnosŠ vojsk USA na Okinawe

Bakalárska práca

Praha 2013

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

Autor práce: **Michaela Smidová**

Vedoucí práce: **PhDr. Jan Beļka, PhD.**

Oponent práce: **PhDr. Vít Smetana, PhD.**

Datum obhajoby: **2013**

Hodnocení:

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

Bibliografický záznam

SMIDOVÁ, Michaela. *Spojenecká okupácia a prítomnosť vojsk USA na Okinawe.* Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních studií, Institut mezinárodních studií, 2013. 34 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jan Beļka, PhD.

Anotácia

Bakalárska práca „Spojenecká okupácia a prítomnosť vojsk na Okinawe" sa zaoberá prítomnosťou amerických vojenských základní na japonskom ostrove Okinawa. Cieľom práce je ponúknuť vysvetlenie aktuálneho diania ohľadom okinawskej otázky v Japonsku vo vzťahu k USA ako k hlavnému aktérovi a vykonávateľovi povojnovej okupácie v kontexte historického vývoja po druhej svetovej vojne s dôrazom na pozadie negatívneho postoja japonskej verejnosti k prítomnosti amerických posádok a postoj japonských vlád k tejto téme. Práca sa pokúsi ukázať, že riešenie odsunu vojsk nie je v súlade so súčasnou bezpečnostnou situáciou v regióne ani v záujme súčasnej japonskej vlády. Cestou k vyriešeniu kontroverzií ohľadom Okinawských základní je zníženie stavu personálu a relokácia základní do málo obývaných častí ostrova. V prvej časti práca predstavuje historický vývoj prítomnosti vojsk USA na Okinawe, druhá časť sa zaoberá súčasným vývojom a faktormi ovplyvňujúcimi rozhodnutie o ďalšom osude základní, a to postoje politických strán Japonska, zájem obyvateľov o riešenie tejto otázky či ekonomický aspekt.

Annotation

Bachelor thesis „Allied occupation and military presence in Okinawa" deals with the presence of U.S. military bases on the Japanese island of Okinawa. The goal of the thesis is to explain current situation concerning Okinawa bases in relation to the USA as the main administrator of post-war occupation, history after World War II with emphasis on the negative stance of Japanese governments and people towards the presence of the bases. The thesis explains that solving the situation by complete relocation of U.S. forces from Okinawa is in contrary to current situation in the region of Eastern Asia as well as the interests of the incumbent Japanese government. The best

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

on is the reduction of military staff and relocation of
ts of the island. The first part of the thesis describes development in Okinawa from the historical point of view, from 1945 until 1995, the second part deals with current situation and aspects influencing the public opinion and government decisions in the matter of the U.S. bases.

KĜúļ ové slová

Japonsko , Spojené štáty, Okinawa , spojenecká okupácia, prítomnosŠ vojsk USA, vojenské základne

Keywords

Japan, USA, Okinawa, Allied occupation, U.S. military presence, military bases

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

Prohlášení

Prehlasujem, že som predkladanú prácu spracovala samostatne a použila len uvedené pramene a literatúru. Súhlasne dávam povolenie k tomu, aby táto práca bola sprístupnená v príslušnej knižnici UK a prostredníctvom elektronickej databázy vysokoškolských kvalifikačných prác v repozitári Univerzity Karlovej a používaná k študijným účelom v súlade s autorským právom.

V Prahe dňa 17. 5. 2013 Michaela Smidová

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

OBSAH **3**

ÚVOD **4**

1. HISTÓRIA OKINAWY (1945-1995) **7**

1.1 OKINAWA POD SPRÁVOU USA 1945-1972 7
1.2 OKINAWA POD SPRÁVOU JAPONSKA 1972-1995 13

2. OKINAWA V SÚĻASNOSTI (1995-2010) **16**

2.1 INCIDENT V ROKU 1995 A JEHO NÁSLEDKY 16
2.2 OTÁZKA PRESUNU ZÁKLADNE FUTENMA 19
2.3 REFERENDUM O ZNÍĢENÍ POĻTU ZÁKLADNÍ 21
2.4 POLITICKÉ STRANY JAPONSKA A ICH POSTOJ K OTÁZKE ZÁKLADNÍ 24
2.4.1 Liberálno-demokratická strana 24
2.4.2 Demokratická strana 26
2.5 OTÁZKA OKINAWSKEJ IDENTITY A POSTOJA CENTRÁLNEJ VLÁDY 28

ZÁVER **29**

POUĢITÁ LITERATÚRA **33**

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

Druhá svetová vojna so sebou priniesla nový prístup k porazeným štátom, predovšetkým so strany západných krajín. Na rozdiel od predošlého obdobia, kde sa ich otázka riešila prostredníctvom reparácii, ktoré silne zaťažovali hospodárstvo týchto štátov na celé desaťročia, okupácia bola možnosťou, ako bývalých nepriateľov efektívne prebudovať a zakoreniť v nich systém vychádzajúci z demokracie západného typu a dodržiavania ľudských a občianskych práv. To sa udialo aj v prípade Japonska. Okupačná správa prevádzala reformy predovšetkým demilitarizačného, decentralizačného, sekularizačného a demokratizačného charakteru. Najdôležitejšou reformou bolo prijatie ústavy v roku 1947, ktorá obsahovala viacero radikálnych zmien v oblasti politického systému a tiež prísne opatrenia demilitarizačného charakteru. Armáda bola rozpustená a jedinou povolenou obrannou zložkou sa stali paramilitárne jednotky domobrany.

Už počas vojny si spojenecké velenie uvedomilo strategický význam japonských ostrovov. Rozhodnutie o vybudovaní základní na viacerých lokáciách v tejto oblasti preto neslúžilo len zámerom prevádzania okupácie, ale tiež so zámerom zabezpečiť svoje vojensko-politické záujmy a stabilitu v oblasti Tichomoria s výhľadom do ďalekej budúcnosti. Po odchode okupačnej správy základne zohrali významnú rolu pri zabezpečovaní rovnováhy v susedstve maoistickej Číny a Sovietskeho zväzu, predovšetkým počas vojen v Kórei či Vietname. S postupným oslabovaním rizika zo strany týchto krajín sa však čoraz ťažšie opomenuteľnými stávali negatívne stránky prítomnosti militárnych zložiek a reakcia verejnosti na seba nenechala dlho čakať.

Táto práca sa zaoberá najrozsiahlejším komplexom základní nachádzajúcim sa na ostrove Okinawa, najväčším a najľudnatejším z 125 ostrovov tvoriacich súostrovie Rjúkjú, ktoré sa rozprestiera juhozápadne od ostrova Kjúšú až do blízkosti Taiwanu. V súčasnosti sa tu nachádza 14 základní vzdušných, námorných, ponorkových a pozemných síl armáda USA, ktoré zaberajú 18% plochy ostrova. Práve táto oblasť je zdrojom najväčších kontroverzií vzhľadom k vysokému počtu vojenského personálu a početným incidentom týkajúcim sa domáceho obyvateľstva, no zároveň po strategickej stránke jej význam pre USA prevyšuje ostatné stanoviská americkej vlády v Tichomorí. Tlak obyvateľov na úplný odchod vojsk preto naráža na odpor zo strany Spojených štátov.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

ť vysvetlenie aktuálneho diania ohľadom okinawskej k USA ako k hlavnému aktérovi a vykonávateľovi povojnovej okupácie v kontexte historického vývoja po druhej svetovej vojne s dôrazom na pozadie negatívneho postoja japonskej verejnosti k prítomnosti amerických posádok a postoj japonských vlád k tejto téme. Aj napriek tomu, že od prelomového roku 1995 sa politické špičky v problematike Okinawy prikláňali k riešeniu postupného, avšak definitívneho odchodu vojsk v dlhom časovom horizonte, práca sa pokúsi ukázať, že takéto riešenie nielenže nie je v súlade so súčasnou bezpečnostnou situáciou v regióne, ale nie je ani v záujme súčasnej japonskej vlády. Cestou k aspoň čiastočnému vyriešeniu kontroverzií ohľadom Okinawských základní je tak skôr zníženie stavu personálu a relokácia základní do málo obývaných, rurálnych častí ostrova.

Samotná práca je chronologicky rozdelená na dve kapitoly. Prvá časť sa zaoberá historickým vývinom otázky okinawských základní. Prvá podkapitola mapuje časové obdobie počas ktorého bolo územie Okinawy pod správou USA, teda od ich vytvorenia krátko po kapitulácii Japonska po podpísanie Dohody o vrátení Okinawy a jej faktické vstúpenie v platnosť v roku 1972, čím prešiel ostrov pod správu japonskej vlády. V druhej podkapitole popisujem obdobie od roku 1972, kedy sa už intenzívne mobilizovalo hnutie za úplný odchod vojsk, po incident v roku 1995, kedy vojaci patriaci pod jednu zo základní znásilnili miestnu školáčku. Táto udalosť otvára časť venovanú súčasnému dianiu, keďže bola stimulom k veľkému pobúreniu verejnosti a tlaku na okamžitý odchod vojenských zariadení a personálu z územia Okinawy. Druhý úsek práce sa venuje udalostiam po tomto medzníku; následkom, aké mal incident na vnímanie prítomnosti základní verejnosťou, aktívnym snahám zo strany politikov o čiastočné riešenie okinawskej otázky a vplyvu zmien vládnucich strán na tieto snahy. Táto časť sa tiež zaoberá faktormi, ktoré ovplyvnili negatívny postoj Okinawanov voči základniam či vplyvom prítomnosti jednotiek na okinawskú národnú identitu a autonómiu a spoločenskými a ekonomickými zmenami, ktoré so sebou táto prítomnosť priniesla z dlhodobého hľadiska.

V práci je použitá metóda analýzy, práca vychádza z primárnych aj sekundárnych prameňov; zo sekundárnych sú to odborné publikácie predovšetkým amerických a japonských autorov. Z dôvodu nedostatočnej znalosti japonského jazyka nebolo možné čerpať z materiálov v tomto jazyku, no bibliografická základňa viažuca sa k téme či už v preklade do anglického jazyka alebo od japonských autorov

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

anglofónnych krajinách je dostatočujúca ako rozsahom, tak hĺbkou. Práce majú jednak charakter syntéz alebo článkov publikovaných v odborných periodikách zaoberajúcich sa regiónom východnej Ázie. Vzhľadom k charakteru témy boli ako primárne pramene použité texty politických zmlúv, dohôd a deklarácií týkajúcich sa témy, spravidla verejne dostupné v plnom znení v anglickom jazyku, rovnako ako novinové články viažuce sa k aktuálnym udalostiam publikované vo všeobecne uznávaných periodikách ako *The New York Times*, a to predovšetkým v druhej časti práce.

S prihliadnutím k mojej snahe zasadiť problematiku okinawských základní do širšieho kontextu zahraničnej a bezpečnostnej politiky Japonska som sa pri výbere literatúry sústredila na publikácie a syntézy venujúce sa tejto oblasti. Z japonských autorov je to napríklad Kazuhiko Togo, ktorý pôsobil v rokoch 1968 až 2002 na ministerstve zahraničných vecí Japonska. Jeho publikácia Japanês Foreign Policy 1945-2009 predstavuje vyčerpávajúcu syntézu, no často opomína vplyv vnútornej japonskej politiky a spoločenskej situácie na zahraničné rozhodnutia, prípadne sa očakáva, že čitateľ znalosti vnútornej politiky má. Práca austrálskej profesorky japonských štúdií Elise K. Tipton Modern Japan: A Social and Political History sa naopak sústreďuje na spoločenské zmeny v priebehu 20. storočia zasadené do rámca domácich a zahraničných udalostí. Samostatnou skupinou boli autori s priamou spätosťou s regiónom Okinawy, ako Takajoši Egami pôsobiaci na Rjúkjúskej univerzite v Nišihare, ktorého článok Politics in Okinawa since the Reversion of Sovereignity podrobne, zrozumiteľne a nezaujato popisuje vnútorný vývoj na Okinawe v rokoch 1972-1994 Problematikou okinawskej identity a jej vplyvu na predmetnú oblasť sa zaoberajú odborné články antropologického a antropohistorického charakteru od Davida L. Howella a Masamiči Inoueho.

Práca používa pre transkripciu japonských mien a miestnych názvov slovenský prepis v súlade s Pravidlami slovenského pravopisu. Mená sa v japonskom jazyku bežne uvádzajú v poradí priezvisko-krstné meno, v práci ich pre zjednodušenie uvádzam v štandardnom slovenskom poradí krstné meno-priezvisko.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

5-1995)

1.1 Okinawa pod správou USA 1945-1972

Bitka o Okinawu, ktorá sa odohrala v marci až júni 1945,[1] bola posledným významným konfliktom druhej svetovej vojny a zároveň jedným z mála, ktoré sa odohrali na území dnešného Japonska. Velenie vojsk USA sa tu presvedčilo o veľkom strategickom význame súostrovia, predovšetkým jeho najrozľahlejšieho ostrova Okinawa. Ten už Japonci využili pri budovaní provizórnych základní slúžiacich na ochranu proti prípadným bombovým útokom na dôležité japonské ciele a tiež na obranu proti prípadnej námornej invázii na centrálne ostrovy.[2] Ich funkčnosť napokon nebola preukázaná, keďže už šťaždňov po skončení bitky víťazstvom na strane Spojeneckých vojsk boli zastavené nepriateľské akcie proti Japonsku.[3] Stiahnutie sa zo súostrovia však nebolo v pláne; podľa projektu Rady náčelníkov Spojeneckého štábu z roku 1943 bola Okinawa zaradená do prstenca základní na západnej pologuli (spolu s Filipínami či Aleutskými ostrovmi), ktorých cieľom mala byť obrana proti ďalšiemu potenciálnemu útoku zo strany ázijskej krajiny a udržanie kontroly nad regiónmi Atlantického a Tichého oceánu.[4] Vývoj nových zbraní len potvrdil nevyhnutnosť umiestnenia obranných zložiek mimo územia USA.[5] Možnosť, že sa objaví agresia bezprostredne po skončení vojny sa však považovala za málo pravdepodobnú, plán počítal s dlhodobým zotrvaním vojsk v oblasti. Z dôvodu nedostatku financií sa muselo upustiť od realizácie tohto rozsiahleho bezpečnostného projektu.[6] Z týchto príčin sa spočiatku kládol len malý dôraz na technickú vybavenosť základní a zanedbával sa aj celkový stav ostrova zdevastovaného útokmi. Negatívnym dôsledkom bola najmä stagnácia tamojšej ekonomiky, ktorá nebola schopná sa spamätať z vojny.[7]

Správa ostrovov mala prejsť pod Spojenecké vojská do doby, kým sa utvorí trvalá civilná vláda.[8] To sa týkalo nielen hospodárskej obnovy, ale aj vplyvu na vzdelávanie, zdravotníctvo či získavanie si obyvateľstva (vojnou značne zdecimovaného, počet obetí

[1] Elise K. Tipton, *Modern Japan. A Social and Political History* (Abingdon: Routledge, 2008), 150.
[2] Arnold G. Fisch, *Military Government in the Ryukyu Islands, 1945–1950* (Honolulu: University Press of the Pacific, 2004), 18.
[3] Ibid.
[4] Melvyn P. Leffler, „The American Conception of National Security and the Beginnings of the Cold War, 1945-48", American Historical Review 89, č. 2 (apríl 1984): 350.
[5] Ibid., 351.
[6] Ibid., 350.
[7] Fisch, *Military Government in the Ryukyu Islands, 1945-1950*, 18.
[8] Leonard Weiss, „U.S. Military Government in Okinawa", *Far Eastern Survey* 15, č. 15 (31. júl 1946): 234.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

na vyše 120 tisíc)[9] pre americké záujmy.[10] V rokoch vytvorené jednotlivé ministerstvá financií, poľnohospodárstva, rybolovu, priemyslu a obchodu s pôsobnosťou na súostroví Rjúkjú. Od mája 1946 vstúpil do platnosti plán obnovy samostatnej menovej politiky, ľím bolo na ostrovoch umožnené platiť predvojnovým aj povojnovým jenom a vojenským jenom vydávaným okupačnou správou.[11] Vláda súostrovia Okinawa a vláda pre ostrovy Rjúkjú boli vytvorené v rokoch 1950 a 1953.[12] Okupačná správa na Okinawe a zvyšku súostrovia sa okrem bežných problémov, ako boli jazyková bariéra či nedostatok kvalifikovaných pracovníkov a úradníkov, potýkala hlavne s nejasným vymedzením moci a neistou budúcou úlohou ostrovov.[13]

Tieto problémy pominuli v bode, keď sa prístup USA k základniam radikálne zmenil so začiatkom studenej vojny, vojnou v Kórei a najmä nástupom hrozby v podobe vzostupu komunistického hnutia v Číne k moci v roku 1949. Maoistická Čína predstavovala ohrozenie, ktoré mali autori projektu reťazca obranných základní na mysli. Svojou polohou sa Okinawa stala kruciálnou pre obranu Filipín, Japonska a ďalších teritórií dôležitých pre americké záujmy v oblasti ďalekého Východu a Tichomoria.[14] Práve s vypuknutím kórejskej vojny sa ukázalo, že strategická poloha ostrova ho predurčuje k významu pre vojenské letectvo. To spôsobilo jednak extenzívnu výstavbu základní, ktoré mali transformovať Okinawu na ozbrojenú pevnosť, ako aj nárast pozornosti a financií vložených do hospodárskej obnovy ostrovov.[15] V svetle týchto udalostí Japonská socialistická strana vydala v decembri 1949 prehlásenie, ku ktorému sa neskôr pridali všetky ostatné politické strany a subjekty v krajine s výnimkou Komunistickej strany, ktorá sa dištancovala od ostatných strán, v ktorom prijala tri body, ktorých cieľom malo byť pacifistické smerovanie japonskej spoločnosti či všeobecný mier, neutralita a odmietnutie vojenských základní na území Japonska.[16]

---

[9] Masamiči S. Inoue, „We Are Okinawans But of a Different Kind": New/Old Social Movements and the U.S. Military in Okinawa" Current Anthropology 45, č. 1 (február 2004): 85.
[10] Fisch, „Military Government in the Ryukyu Islands, 1945–1950, 19.
[11] Weiss, „U.S. Military Government in Okinawa", 235–236.
[12] Takajoši Egami, „Politics in Okinawa since the Reversion of Sovereignty" Asian Survey 34, č. 9 (september 1994): 829.
[13] Fisch, „Military Government in the Ryukyu Islands, 1945–1950, 19.
[14] Fisch, „Military Government in the Ryukyu Islands, 1945–1950, 19.
[15] Takajoši Egami, „Politics in Okinawa since the Reversion of Sovereignty" Asian Survey 34, č. 9 (september 1994): 829.
[16] David John Obermiller, The United States Military Occupation of Okinawa: Politicizing and Contesting Okinawan Identity, 1945–1955 (University of Iowa, 2006), 306.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

n na pacifistické smerovanie japonskej spoloľnosti, ncípoch vydaných Spojenými štátmi v novembri 1950, ktorých úlohou bolo definovaš politiku USA voľi Japonsku v aspekte základní a boli tak neformálnym predstupŕom japonsko-americkej zmluvy.[17] Stimulom pre ich vydanie bol zaľiatok vojny v Kórei, kde sa Okinawské základne ukázali ako strategické, predovšetkým pre letecké sily.[18] Podľa týchto princípov malo územie Okinawy zostaš pod poruľníctvom USA vrátane zotrvania vojenských základní, ktoré mali napomáhaš ochrane japonského územia v spolupráci s paramilitárnymi jednotkami japonskej domobrany a v prípade žiadosti japonskej vlády aj pri vnútorných nepokojoch,[19] aj napriek znaľnej snahe Japonska presadiš zotrvanie Okinawy pod svojou správou.[20] Podľa finálneho textu dohody so San Francisca mali Okinawské ostrovy prejsš pod správu USA pod záštitou OSN. Zmluva fakticky vstúpila v platnosš v roku 1952.[21] Poľas návštevy vtedajšieho poradcu ministerstva zahraniľných vecí USA Johna F. Dullesa v Japonsku v roku 1951 sa opäš diskutovali otázky bezpeľnosti; zatiaľ o ohľadom charakteru a funkcie vojsk sídliacich na Okinawe dosiahli obe strany porozumenie, japonský premiér Šigeru Jošida opakovane apeloval na navrátenie súostrovia pod japonskú správu. Postoj Spojených štátov zostal však v tejto veci neoblomný.[22]

Nespokojnosš japonskej verejnosti s klauzulou dohody o ukonľení spojeneckej okupácie týkajúcou sa súostrovia Rjúkjú sa ukázala už v druhej polovici 60. rokov. Jedným z dôvodov bol fakt, že USA spravovali ostrovy ako svoje kolónie, priznávajúc obyvateľom len minimálnu autonómiu a obmedzené obľianske práva. Pôda pod základňami mala byš od roľníkov získaná prostredníctvom prenájmu, no keďže podmienky nájomných zmlúv a výška nájmu bola pre vlastníkov neprijateľná, pozemky boli násilne vyvlastnené.[23] V domnienke, že dôvodom na takéto poľínanie je myšlienka, že Okinawania na rozdiel od Japoncov nie sú schopní zostaviš a viesš funkľnú vládu nad svojim územím, sa mnoho príslušníkov okinawského etnika hlásilo k japonskej

[17] Ibid.
[18] Egami, „Politics in Okinawa since the Reversion of Sovereignty", 829.
[19] Tipton, *„Modern Japan. A Social and Political History*, 169.
[20] Kazuhiko Togo, *„Japan's Foreign Policy 1945–2009. The Quest for a Proactive Policy* (Leiden: Brill, 2010), 49–50.
[21] Ibid., 51.
[22] Ibid., 50.
[23] Egami, „Politics in Okinawa since the Reversion of Sovereignty", 830.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

takmer úplnej kultúrnej asimilácii, čo je problém, [illegible]es.[24]

Prítomnosť nukleárnych zbraní na Okinawe bola tiež predmetom kontroverzie, najmä po tom, čo boli v roku 1959 zadefinované tri protinukleárne princípy, podľa ktorých Japonsko nebude vyvíjať ani dovážať jadrové zbrane a nepovoľuje ani ich prítomnosť na svojom území.[25] Prítomnosť základní a veľký počet vojenského personálu (na ostrove sa nachádzalo približne 47 tisíc vojakov)[26] predstavovali záťaž pre obyvateľov ostrova. Plocha základní postupne zabrala nezanedbateľný podiel pôdy predtým využívanej v poľnohospodárstve, čo sa odrazilo na hospodárstve Okinawy.[27] Postoj Japoncov k USA znalo ne zhoršilo prijatie Zmluvy o vzájomnej spolupráci a bezpečnosti[28] v júni 1960, ktorá nahradzovala neaktuálnu bezpečnostnú dohodu z roku 1951. Nová verzia však ešte upevnila význam amerických základní v bezpečnostnej otázke Japonska, aj napriek tomu, že hlavnou motiváciou japonskej strany pre rokovania o zmene bezpečnostnej zmluvy bola snaha o dosiahnutie rovnocennejšieho postavenia a minimalizáciu väzieb na USA v bezpečnostnej oblasti.[29] Aj z toho dôvodu krátko po podpise a ratifikácii zmluvy vypukli búrlivé celoštátne protesty, ktoré vyústili v nútenú rezignáciu vtedajšieho premiéra Nobusukeho Kišiho.[30]

Na strane obyvateľov Okinawy vzrastala nespokojnosť s poňatím americkej správy, keďže sa cítili vylúčení z rozhodovania o zmenách v bilaterálnych zmluvách. Znepokojoval ich tiež hluk, riskantné tréningové manévre jednotiek a vysoká kriminalita vojakov pôsobiacich na základniach.[31] To vyústilo do vzniku Rady pre návrat Okinawskej prefektúry domovine, politicky neutrálnej organizácie, ktorá ako prvá organizovane združovala prívržencov tejto myšlienky.[32] Aj napriek tomu, že komplex základní na Okinawe predstavoval strategicky najvýznamnejšiu pozíciu USA v Tichomorí rovnako ako záruku lojality Japonska ako spojenca, prezident Kennedy už v roku 1962 jasne vyjadril svoje ponímanie Okinawy ako integrálnej časti japonského

[24] Tipton, *„Modern Japan. A Social and Political History*, 185.
[25] Jeffrey Kingston, *„Japan in Transformation 1952–2000* (Harlow: Pearson Education, 2001), 153.
[26] Ibid., 58.
[27] Egami, „Politics in Okinawa since the Reversion of Sovereignity", 829.
[28] Treaty of Mutual Cooperation and Security between the United States of America and Japan, Asia for Educators: http://afe.easia.columbia.edu/ps/japan/mutual_cooperation_treaty.pdf (stiahnuté 26. 3. 2013).
[29] J. A. A. Stockwin, *„Governing Japan. Divided Politics in a Resurgent Economy* (Oxford: Blackwell Publishers, 2008), 253.
[30] Togo, *„Japan's Foreign Policy 1945–2009. The Quest for a Proactive Policy*, 61.
[31] Kingston, *„Japan in Transformation 1952–2000*, 59.
[32] Christopher Aldous, „ Achieving Reversion: Protest and Authority in Okinawa, 1952-70", *Modern Asian Studies* 37, č. 2 (máj 2003): 494.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

etil Eisakua Satoa, brata bývalého premiéra Kišiho, ského predsedu vlády, aby si za prioritu vo svojom volebnom období vzal vyriešenie problematických reliktov druhej svetovej vojny v Pacifiku, z ktorých najakútnejšia bola práve otázka Okinawy. Už krátko po nástupe do úradu navštívil Sato ostrov ako prvý povojnový premiér, pričom sa vyjadril, že aj návratom Okinawy sa pre Japonsko definitívne skončí povojnové obdobie.[34]

Aktivity Satoa však krátko nato skomplikoval začiatok vojny vo Vietname. Aj napriek tomu, že Japonsko samotné sa od konfliktu dlhú dobu dištancovalo, základne na Okinawe predstavovali so svojou polohou ideálnu lokáciu pre umiestnenie zbraní a vojakov určených pre misiu v juhovýchodnej Ázii. To vyvolalo už od roku 1965 protesty zo strany obyvateľov Japonska, ktorí nesúhlasili s takýmto využívaním oblasti, ktorú považovali za japonskú, a s nepriamou podporou americkej zahraničnej politiky vo Vietname.[35]

Vo vtedajšej dobe existovali tri možné scenáre navrátenia ostrova pod japonskú správu: úplné uvoľnenie akejkoľvek kontroly a obmedzení vzťahujúcich sa na základne; na základne sa budú vzťahovať rovnaké opatrenia ako na vojenské posádky umiestnené na hlavných japonských ostrovoch, teda bezjadrová politika; odsun všetkých základní z územia Okinawy.[36] Aj napriek tomu, že prvá možnosť bola presadzovaná Liberálno-demokratickou stranou a Ministerstvom zahraničných vecí Japonska a tretia miestnym aktivistom, neskôr guvernérom Jarom za podpory obyvateľov, pre USA aj Satoa bolo jediným východiskom, na ktorom sa dokázali zhodnúť, kompletné zbavenie sa jadrových zbraní.[37]

Prvé významné kroky vedúce k návratu Okinawy boli podniknuté v roku 1967, kedy Sato navštívil Washington a spolu s prezidentom Lyndonom Johnsonom dospeli k vzájomnej dohode, podľa ktorej by k návratu Okinawy malo dojsť v priebehu nasledujúcich rokov. Na dosiahnutie finálnej dohody bol prirodzene potrebný konsenzus v otázke bezpečnostného statusu Okinawy, rovnako ako dohoda ohľadom jadrových zbraní nachádzajúcich sa na ostrove. Okolnosti boli v tomto období do značnej miery priaznivé či aj napriek tomu, že počas vietnamskej vojny zohrávali základne dôležitú úlohu, najmä v zásobovaní, Guamská doktrína prezidenta Nixona z roku 1969

[33] Togo, *„Japan's Foreign Policy 1945–2009. The Quest for a Proactive Policy*, 65.
[34] Ibid.
[35] *James Llewelyn, „Balancing Okinawa's Return with American Expectations: Japan and the Vietnam War 1965–75“* International Relations of the Asia-Pacific *10, č. 2 (máj 2010): 314–315.*
[36] Egami, „Politics in Okinawa since the Reversion of Sovereignty“, 831.
[37] Ibid.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

ostatnejšiu pozíciu spojeneckých krajín a poľiatok z Ázie.[38] S touto filozofiou sa návrat Okinawy pod správu japonského spojenca zhodoval, prirodzene len za podmienky, že vojenská funkcia ostrovov ostane nezmenená.[39]

K rokovaniam vedúcim k zostaveniu finálnej podoby Dohody o vrátení Okinawy došlo v roku 1969. Zmluva mala obsahovať konkrétne riešenia bezpeľnostných otázok regiónu, ktoré sa priamo týkali zainteresovania vojenských zložiek na Okinawe (Kórea, Taiwan, Vietnam). V klauzule o Vietname sa lídri oboch krajín zhodli na tom, že návrat ostrova nebude mať vplyv na pôsobenie Spojených štátov v krajine.[40]

Zložitejšia bola otázka nukleárnych zbraní a zbraní hromadného niľenia vôbec. Zatiaľ čo z Iwojímy boli zbrane odstránené v roku 1959 a z Ľuľajímy až v 1965, priľom obe mali v tej dobe rovnaký status ako Okinawa, ich prítomnosť na Okinawe bola naďalej starostlivo utajovaná.[41] Verejnosť sa o povahe a množstve zbraní hromadného niľenia dozvedela až v roku 1969, kedy zo skladu v Ľaibane v centrálnej ľasti ostrova uniklo 13 tisíc ton rôznych vysoko otravných plynov, medzi inými aj sarin neskôr známy ako hlavná zbraň pri útoku v tokijskom metre v roku 1995.[42] Japonská vláda mala záujem zotrvať na platnosti troch protinukleárnych pravidiel.[43] Svoju úlohu zohrala aj, v tej dobe ešte relatívne ľerstvá, historická pamäť dvoch jadrových útokov na Hirošimu a Nagasaki. Cieľom japonskej vlády bolo do najväčšej možnej miery sa vyhnúť následkom prípadného jadrového konfliktu medzi veľmocami a jediným spôsob ako tak uľiniť bola pre japonskú vládu eliminácia všetkých nukleárnych zbraní z územia Japonska.[44] Vzhľadom k tomu, že v tomto bode bola japonská strana neústupná, Nixon napokon súhlasil s odsunom tohto typu zbraní zo základní na iné pozície v Tichomorí. Dodatok z 21. novembra 1969[45] však uvádza, že v prípade situácie, ktorú americká strana zadefinuje ako pohotovosť, je Japonsko povinné povoliť prítomnosť jadrových

[38] Michael J. Green, *Arming Japan. Defense Production, Alliance Politics, and the Postwar Search for Autonomy* (New York: Columbia University Press, 1995), 28.
[39] Togo, „*Japanôs Foreign Policy 1945ï2009. The Quest for a Proactive Policy*., 66.
[40] Agreement between the United States of America and Japan Concerning the Ryukyu Islands and the Daito Islands, The Ryukyu-Okinawa Culture and History Website: http://www.niraikanai.wwma.net/pages/archive/rev71.html (stiahnuté 10. 5. 2013)
[41] Jeffrey Kingston, „*Japan in Transformation 1952ï2000*, 153.
[42] Steve Rabson, „Okinawaôs Henoko Was a ñStorage Locationò for Nuclear Weapons: Published Accountsñ, *The Asia-Pacific Journal* 11, ľ. 6 (14. január 2013) http://www.japanfocus.org/-Steve-Rabson/3884 (stiahnuté 20.4.2013).
[43] Togo, „*Japanôs Foreign Policy 1945ï2009. The Quest for a Proactive Policy*„ 67ï68.
[44] Kingston, „*Japan in Transformation 1952ï2000*, 153.
[45] Agreed Minute to Joint Communique of United States President Nixon and Japanese Prime Minister Sato, The Ryukyu-Okinawa Culture and History Website: http://www.niraikanai.wwma.net/pages/archive/wakai.html (stiahnuté 7. 5. 2013).

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

aponska, ak ho o to poģiada vláda USA. Aj napriek doplĹujúci dokument snaģila prezentovaŠ ako ústupok zo strany AmeriĮanov, obyvateĎom Okinawy vadilo, ģe nezaruĮuje úplné zbavenie ostrova nukleárnych zbraní.[46] Dohoda o vrátení súostrovia Rjúkjú a súostrovia Daito bola podpísaná 17. júna 1971 a k reálnemu navráteniu doģlo 15. mája 1972. O dva mesiace nato abdikoval Sato z postu japonského premiéra s vysvetlením, ģe dosiahol cieĎ svojho pôsobenia v úrade.[47] V roku 1974 obdrģal Nobelovu cenu za mier práve za dôsledné presadzovanie protinukleárnych princípov.[48]

Návrat Okinawy pod japonskú správu znamenal významný obrat vo vzŠahu k USA. ZatiaĎ Į o v predoģlom období bol bezpeĮnostný aspekt týchto vzŠahom najvýznamnejģí a aj napriek dlhodobej snahe z japonskej strany nebola ázijská krajina chápaná ako rovnocenný partner, po návrate Okinawy sa dôraz presunul na rýchlo a efektívne sa rozvíjajúcu japonskú ekonomiku. Ovplyvnilo to tieģ dynamiku vzŠahov medzi oboma ģtátmi ï zostup americkej ekonomiky v 70. rokoch staval USA do menej priaznivej pozície. Na rozdiel od predoģlého obdobia sa Spojené ģtáty stali iniciátorom zmien v bilaterálnych dohodách a vzŠahoch medzi krajinami. ZatiaĎ Į o obchodné vzŠahy boli v nasledujúcich rokoch napäté, práve bezpeĮnostná otázka sa ukázala byŠ potrebným stmeĎujúcim prvkom.[49]

1.2 Okinawa pod správou Japonska 1972-1995

Prechod ostrova pod japonskú správu mal síce za následok odsun jadrových zbraní, ale základne a ich vybavenie ostali v nezmenenej podobe. Významným krokom bolo umoģnenie samosprávy ostrova, bola vytvorená Prefektúrna rada na Įele s guvernérom Okinawskej prefektúry. Prvé voĎby do rady sa konali v júni 1972. Medzi sebou súperili dva politické prúdy ï konzervatívci a reformisti. Konzervatívci kládli dôraz na ekonomický aspekt (hospodárska situácia na Okinawe bola veĎmi neuspokojivá, produkcia bola hlboko pod celojaponským priemerom, objavovali sa ģtrukturálne nedostatky v ģkolstve Į i zdravotníctve), Įomu mala napomôcŠ spolupráca s americkými základĹami. Na druhej strane reformisti presadzovali pacifizmus (jednoznaĮná podpora

[46] Egami, ĂPolitics in Okinawa since the Reversion of Sovereigntyñ, 831.
[47] Togo, *Japanôs Foreign Policy 1945ï2009. The Quest for a Proactive Policy*, 69.
[48] Stockwin, *Governing Japan. Divided Politics in a Resurgent Economy*, 69.
[49] Togo, *Japanôs Foreign Policy 1945ï2009. The Quest for a Proactive Policy*, 70ï71.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

odporu okinawskej identity prostredníctvom zvýšenej

Víťazstvo reformnej strany nebolo prekvapivé; nový guvernér Jara (1972-1976) a neskôr jeho nasledovník Taira (1976-1978) ponúkali vyriešenie pretrvávajúceho konfliktu so základňami kvôli pozemkom, ostro sa vymedzovali voči incidentom týkajúcim sa amerických vojakov a predstavili navrhovaný zákon Gunjóji-Tenjo-Tokubecu-Soji-Ho (Gunten-Ho), ktorý mal presunúť spravovanie pôdy pod základňami pod japonskú vládu a následne zabezpečiť jej redukciu a efektívne využívanie. Ekonomická situácia na Okinawe týmto plánom však nepomáhala ï vplyv ropnej krízy sa prejavil na vysokej nezamestnanosti a veľké projekty reformných guvernérov zamerané na získanie potrebných financií sa ukázali byť stratové. [51] Situácia bola natoľko nepriaznivá, že podľa prieskumu z roku 1977 50% obyvateľov Okinawy považovalo návrat pod japonskú správu za negatívny krok.[52]

Vo voľbách v roku 1978 preto zvíťazil konzervatívny kandidát Džundži Nišime, ktorého základným cieľom bolo vysporiadať sa s ekonomickými problémami prefektúry za cenu podpory základní a centrálnej vlády na úkor oblastnej autonómie. Nišime sa aj napriek kritike reformistov úplne vzdal presadzovania Gunten-Ho a akýchkoľvek myšlienok na zmenu vtedajšieho stavu. Obyvatelia však túto zmenu prístupu uvítali a konzervatívci sa v Prefektúrnej rade udržali až do začiatku 90. rokov. To malo za následok výrazné zlepšenie ekonomiky a infraštruktúry Okinawy, predovšetkým v oblasti cestovného ruchu, pre ktorý má ostrov ideálne podmienky. Naopak príjmy zo základní klesali. Aj napriek hospodárskemu vzostupu stále neutíchali protesty proti prítomnosti amerických jednotiek.[53]

Rozmach turizmu a extenzívna výstavba sa značne podpísali na životnom prostredí na Okinawe. Obavy obyvateľov z príliš rýchleho rozvoja viedli vo voľbách v roku 1990 k opätovnému návratu reformného kandidáta. Nišime, uchádzajúci sa o znovuzvolenie, naviac vo svojej predvolebnej kampani naznačil svoju podporu návrhu Zákona o mierovej spolupráci OSN, podľa ktorého by mohli japonské ozbrojené zložky podnikať operácie aj mimo pásma obrany vlastného územia, t.j. 1000 námorných míľ. Bolo by to prvýkrát od roku 1945, kedy by bol taký zákrok povolený, a cieľom

[50] Egami, „Politics in Okinawa since the Reversion of Sovereignty", 834.
[51] Ibid., 834ï 835.
[52] Ibid., 828.
[53] Ibid.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

ám úļasŠ na operácii v Perzskom zálive.[54] Zákon bol nutý krátko po jeho predstavení a jeho nová verzia, schválená o dva mesiace neskôr, uģ túto klauzulu neobsahovala.[55] Na Okinawe Niģimove vyhlásenie vģak znovu vyvolalo diskusiu o základniach.

To takisto napomohlo k zvoleniu Masahideho Otu z rád reformistov do kresla guvernéra. Ota uģ krátko po zvolení zasadzoval za práva obļanov Okinawy, keĻ súdny tribunál mesta Naha prehlásil beznáhradové vyvlastnenie pôdy pod vojenskými základŕami za v súlade s ústavou. Proti tomu sa bývalí vlastníci tejto pôdy odvolali, no bez úspechu, ļo prispelo k negatívnemu obrazu základní.[56]

Ota sa predovģetkým zasadzoval za úplný odsun základní z územia Okinawy a snaģil sa znovu presadiŠ Guren-Ho. Za týmto úļelom podnikol tieģ dve návģtevy Washingtonu, kde naznaļil, ģe vnímanie Okinawy ako ochraného ģtítu proti útokom z pevninskej východnej Ázie nie je akceptovateĽné.[57] Jeho návrh vģak narazil na prekáģku v podobe snahy centrálnych vlád Japonska aj USA o zvýģenú spoluprácu v bezpeļnostnej oblasti a úvahy o odsune základní neprichádzali do úvahy. Navyģe viaceré incidenty krátko predtým, ktoré sa odohrali na základniach na Sappore, ako napríklad neohlásené budovanie protileteckej raketovej základne, viedli k sprísnenej kontrole a revízii pozemkového usporiadania v tomto regióne, a význam Okinawy pre USA následne výrazne vzrástol.[58] Otov plán na kompletný odsun amerických vojsk naviac odporoval Japonsko-americkej bezpeļnostnej zmluve z roku 1951, bol preto odmietnutý centrálnou vládou.[59]

Od navrátenia Okinawy pod správu Japonska obyvatelia vģeobecne oļakávali dve zásadné zmeny: odchod vojenských základní z územia ostrova a dosiahnutie ekonomickej úrovne a ģivotného ģtandardu porovnateĽného z Japoncami z hlavných ostrovov. Ani jedno z toho sa nepodarilo dosiahnuŠ; problém základní odsunuli do úzadia snahy o hospodársky vzostup. Aģ koniec studenej vojny a urļité úspechy v ekonomickej oblasti umoģnili téme vojenských posádok vystúpiŠ do popredia.[60]

[54] Tipton, ‚*Modern Japan. A Social and Political History*, 238.
[55] Keniļi Ito, ĂThe Japanese State of Mind: Deliberations on the Gulf Crisisñ *Journal of Japanese Studies* 17, ļ. 2 (1991): 276.
[56] Stockwin, *Governing Japan. Divided Politics in a Resurgent Economy*, 215.
[57] Egami, ĂPolitics in Okinawa since the Reversion of Sovereignityñ, 838.
[58] Stockwin, *Governing Japan. Divided Politics in a Resurgent Economy*, 215.
[59] Egami, ĂPolitics in Okinawa since the Reversion of Sovereignityñ, 839.
[60] Ibid.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

Od uzavretia Dohody o vrátení Okinawy nemala japonská centrálna vláda ani americká strana záujem na ďalšom riešení otázky základní. Vzťahy oboch krajín boli v tomto období pozitívne naladené aj napriek neochote Japonska zapojiť sa do vojenských operácií USA mimo svojho územia a nebol dôvod pre narušenie uspokojivého okinawského *statu quo*. Na začiatku 90. rokov bola po dlhotrvajúcich snahách prefektúrnej vlády na vzostupe aj ekonomika ostrova, aj napriek tomu, že priemerný príjem tam stále dosahoval sotva 70% japonského priemeru.[61] Incidenty kriminálneho charakteru vykonávané americkými vojakmi neboli zriedkavé, no v záujme zachovania pokoja boli prehliadané a nebola im pripisovaná závažnosť.

2.1 Incident v roku 1995 a jeho následky

Prelomom vo vnímaní prítomnosti amerických vojsk sa stal incident v septembri 1995, kedy traja príslušníci námorných síl USA uniesli a znásilnili miestne dvanásťročné dievča v blízkosti základne Futenma v meste Ginowan.[62] To vyvolalo veľké pobúrenie verejnosti a politických činiteľov ako na Okinawe, tak aj v celom Japonsku a nenechala na seba čakať ani odozva z USA. S búrlivou negatívnou reakciou zo strany Japoncov sa stretlo predovšetkým zistenie, že podľa Americko-japonskej dohody o statuse ozbrojených zložiek (Status of Forces Agreement, SOFA) nemali byť páchatelia postavení pred japonskú jurisdikciu, ale súdiť ich mal vojenský tribunál bez možnosti japonskej strany ovplyvniť priebeh procesu. Protest s viac ako 85 tisíc účastníkmi v meste Ginowan zorganizovaný krajinovými okinawskými odborovými organizáciami bol dostatočným vyjadrením návratu protiamerických nálad, intenzívnejších než kedykoľvek predtým.[63] Prefektúrna rada na čele s guvernérom Otom následne navrhla revíziu kontroverznej klauzuly. K jej zmene by však bol potrebný súhlas USA a centrálna vláda jednoznačne odmietla o ňu požiadať.[64] Obavy z narušenia japonsko-americkej bezpečnostnej aliancie a pobúrenie americkej verejnosti napokon

[61] Ibid.
[62] Kingston, „*Japan in Transformation 1952–2000*, 255.
[63] *Inoue, „We Are Okinawans But of a Different Kind": New/Old Social Movements and the U.S. Military in Okinawa", 85.*
[64] Robert D. Eldridge, „The 1996 Okinawa Referendum on U.S. Base Reductions. One Question, Several Answers" *Asian Survey* 37, č. 10 (október 1997): 879.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

erickej strany a násilníci boli uģ v priebehu dvoch dom na dlhoroļné väzenie.[65]

V odpovedi na túto situáciu priģiel Ota po neúspechu pri presadzovaní svojich ideí v predchádzajúcom volebnom období s rezolútnym vyhlásením o nevyhnutnosti ļo moģno najrýchlejģieho, úplného odsunu vojenských zloģiek z územia ostrova, ktorý Ăuģ trpel dosŠñ.[66] V tomto období sa na Okinawe nachádzalo 75 % pôdy vyhradenej pre vojenské základne USA v Japonsku, ļo predstavovalo 20 % celkovej plochy ostrova,[67] 40 z celkového poļtu 54 amerických základní[68] a vyģe 60 % z celkového poļtu 47 tisíc amerických vojakov umiestnených v krajine[69]. Príspevky japonskej vlády na prevádzku základní, vyplácané od roku 1960 v súlade so Zmluvou o vzájomnej spolupráci a bezpeļnosti, takisto postupom ļasu vzrastali. Tieto výdavky, oficiálne Host Nation Support (Podpora hosŠujúceho národa), boli vítané americkou stranou a Japonsko získalo reputáciu najģtedrejģieho spojenca USA. Ļelili vģak odporu uģ v priebehu nasledujúcich dekád od zavedenia, kedy sa pre ne zaļal pouģívaŠ pojem *omoijari josan* ï Ăvýdavky zo súcitu.ñ Tento pojem zaviedol v roku 1978 veliaci generál Japonskej bezpeļnostnej agentúry Ġin Kanemaru. Chcel tým zdôvodniŠ a ospravedlniŠ zvýģenie podielu Japonska na financovaní základní v tom roku, ļo bolo vynútené americkou stranou z dôvodu zvýģenia hodnoty jenu voļi doláru. Ļo v 70. rokoch predstavovalo zanedbateÕnú ļiastku, sa do roku 1990 zvýģilo na 3,2 miliardy amerických dolárov a najvyģģiu hodnotu výdaje dosiahli v 1996, kedy sa vyģplhali na sumu 6,6 miliardy dolárov a na tomto ļísle zostali aj nasledujúce roky. [70] Táto hodnota zostávala rovnaká aj v období hospodárskej recesie po prasknutí finanļnej bubliny. Zverejnenie týchto výdajov sa stalo ĻalģÍm faktorom prispievajúcim k radikalizácii postoja Japoncov voļi americkým vojskám na ich území.[71]

Tomiiļi Murajama, vtedajģí predseda japonskej vlády, na protesty odpovedal prísÕubom, ģe do roku 2003 budú navrátené niektoré zariadenia pod správu Okinawy.[72] Murajama, v kresle od roku 1994, bol prvým povojnovým premiérom reprezentujúcim

[65] Teresa Watanabe, ĂU.S., Japan OK Pact on Military Crime Suspectsñ, *Los Angeles Times* (26. október 1995)
[66] Inoue, ĂñWe Are Okinawans But of a Different Kindò New/Old Social Movements and the U.S. Military in Okinawañ, 85.
[67] Stockwin, *Governing Japan. Divided Politics in a Resurgent Economy*, 256.
[68] Togo, *Japanôs Foreign Policy 1945ï 2009. The Quest for a Proactive Policy*, 81.
[69] Kingston, ,*Japan in Transformation 1952ï 2000*, 59.
[70] Togo, ,*Japanôs Foreign Policy 1945ï 2009. The Quest for a Proactive Policy*, 72.
[71] Kingston, *Japan in Transformation 1952ï 2000*, 59.
[72] Inoue, ĂñWe Are Okinawans But of a Different Kindò New/Old Social Movements and the U.S. Military in Okinawañ, 85.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

SDP) po rokoch kabinetu Liberálno-demokratickej lády Novej strany. Už krátko od nástupu do úradu bol nútený sa vysporiadať s následkami niţivého zemetrasenia v Kóbe ţi sarinovým útokom sekty Óm šinrikjó v tokijskom metre.[73] Jeho príhovor pri príleţitosti 50. výroţia konca druhej svetovej vojny, v ktorom sa prvýkrát verejne ospravedlnil za japonské vojnové zloţiny, mal za následok výrazné zlepšenie vzťahov Japonska s okolitými krajinami.[74]

V prípade okinawského problému postupoval takisto promptne ï už dva mesiace od incidentu ustanovil Špeciálny akţný výbor pre vybavenie a priestory na Okinawe (SACO), ktorého úlohou bolo nájsť najefektívnejší spôsob ako zbaviť ostrov bremena najvýznamnejšej americkej bezpeţnostnej jednotky v pacifickej oblasti.[75] Takisto oznámil plány na presun rozsiahlej základne Futenma s najvyššou mierou kriminality zo zaľudnenej obytnej oblasti do málo obývanej vidieckej lokácie.[76] Murajama však v súlade s koaliţným partnerom LDP považoval za dôleţitú predovšetkým konsolidáciu vzťahov s najvýznamnejším bezpeţnostným partnerom a vedenie realistickej zahraniţnej politiky; presadil rozšírenie ústavných kompetencií jednotiek domobrany a predovšetkým trval na dôraznejšom nasledovaní kontroverznej Americko-japonskej dohody o statuse bezpeţnostných zloţiek z roku 1960, ktorá upevňovala bezpeţnostnú závislosť Japonska na USA.[77] Tento dokument však len zdôrazňoval nevyhnutnosť americkej prítomnosti na Okinawe.

Zistenie, že nájomné zmluvy na znaţný podiel pozemkov, ktoré boli uznané nie za vyvlastnené, ale prenajaté, pod základňami končia v marci 1996, viedlo k tlaku verejnosti na zamietnutie predĺţenia týchto zmlúv.[78] Centrálna vláda však aj naďalej odmietala pripustiť, že verejnosť vníma základne ako problém. Ota odmietol schváliť predĺţenie nájmu v súlade s názorom obyvateľov, keţe „sa obáva pokusov o prehodnotenie americko-japonského vzťahu v bezpeţnostnej otázke a posilnenia funkcií základní na Okinawe“[79]. Novozvolený premiér Rjutaro Hašimoto (LDP), v úrade od roku 1996, po konzultácii s americkým prezidentom Clintonom toto veto

[73] Kingston, „*Japan in Transformation 1952–2000*, 203.
[74] Ibid., 142.
[75] Togo, *Japan's Foreign Policy 1945–2009. The Quest for a Proactive Policy*, 81.
[76] Inoue, „We Are Okinawans But of a Different Kind: New/Old Social Movements and the U.S. Military in Okinawa“, 85.
[77] Togo, *Japan's Foreign Policy 1945–2009. The Quest for a Proactive Policy*, 79.
[78] Stockwin, *Governing Japan. Divided Politics in a Resurgent Economy*, 255.
[79] Eldridge, „The 1996 Okinawa Referendum on U.S. Base Reductions. One Question, Several Answers“, 882.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

žáka v nasledujúcich guvernérskych voľbách, kedy ho az na obchodné záujmy Okinawy.[81] Hašimoto prevzal neľahkú úlohu konsolidovať narušené vzťahy oboch krajín. V apríli 1996 bola tiež prijatá Japonsko-americká spoločná deklarácia o bezpečnostnej aliancii pre 21. storočie,[82] ktorá potvrdzovala bezpečnostnú spoluprácu oboch krajín ako nevyhnutnú pre dosiahnutie spoločných cieľov v tejto oblasti. Čo sa týkalo otázky Okinawy, vyhlásenie deklarovalo záujem na „konsolidácii, reorganizácii a redukcii amerických zariadení a oblastí v súlade s cieľmi Zmluvy o vzájomnej spolupráci a bezpečnosti".[83]

2.2 Otázka presunu základne Futenma

K problémom vyžadujúcim urgentné riešenie patrila lokácia najrozsiahlejších základní v obytných častiach ostrova. Práve tie boli obyvateľmi považované za najmenej žiadúce ako zdroj kriminality.[84] Posádky predmetných základní len veľmi zriedka brali ohľad na okolité štvrte, Ota už počas svojej prvej návštevy Washingtonu upozorňoval na viaceré praktiky ohrozujúce domácich, ako napríklad nekontrolované používanie ostrej munície pri cvičeniach.[85] Neutíchajúce protesty v tejto veci doviedli premiéra Murajamu k rozhodnutiu o presune najväčšej základne námorného letectva Futenma o rozlohe 500 ha z centra mesta Ginowan v centrálnej časti ostrova na vyhovujúcejšie miesto. Presun sa mal uskutočniť do 5 až 7 rokov.[86] K realizácii tohoto plánu za doby jeho úradovania však nedošlo z dôvodu pádu sociálnodemokratického kabinetu v januári 1996, úloha teda ostala na jeho nástupcovi.

Počiatočné nadšenie verejnosti bolo rýchlo utlmené. Rokovania Hašimota s americkou stranou totiž viedli k modifikácii Murajamovho plánu v podobe dohody o výstavbe novej základne, ktorá mala čiastočne nahradiť funkcie dosiaľ plnené Futenmou. V decembri 1996 bolo vydané prehlásenie vlády, podľa ktorého má zotrvanie jednotiek USA v regióne významný vplyv na udržanie trhovej ekonomiky

[80] Stockwin, *Governing Japan. Divided Politics in a Resurgent Economy*, 255– 256.
[81] Inoue, „We Are Okinawans But of a Different Kind" New/Old Social Movements and the U.S. Military in Okinawa", 96.
[82] Japan – U.S. Joint Declaration on Security – Alliance for 21. Century, Ministry of Foreign Affairs of Japan: http://www.mofa.go.jp/region/n-america/us/security/security.html
[83] Ibid.
[84] Inoue, „We Are Okinawans But of a Different Kind" New/Old Social Movements and the U.S. Military in Okinawa", 85.
[85] Egami, „Politics in Okinawa since the Reversion of Sovereignty", 838.
[86] Inoue, „We Are Okinawans But of a Different Kind" New/Old Social Movements and the U.S. Military in Okinawa", 85.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

e v záujme obyvateľov ako Japonska, tak aj USA.[87] ojsk bola potvrdená v apríli 1997, na tento účel bolo vyhradené riedko osídlené Henoko, prímestská časť mesta Nago na severovýchodnom pobreží ostrova.[88] V tesnom susedstve lokality sa nachádza tábor námorných jednotiek Schwab, v minulosti používaný predovšetkým ako sklad pre jadrové zbrane umiestnené na Okinawe.[89] Predpokladalo sa, že Schwab prevezme časť funkcií Futenmy a nová základňa tak bude signifikantne menšia v rozlohe aj počte personálu. Od nového umiestnenia sa očakávalo výrazné zníženie výskytu vojenských nehôd a asanácia rozľahlého komplexu Futenmy by otvorila možnosti pre ekonomický rast Okinawy.[90]

Aj napriek tomu, že umiestnenie novej základne nepredstavovalo vzhľadom k charakteru oblasti záťaž pre miestne obyvateľstvo ako tomu bolo v prípade Futenmy a výhody plynúce z presunu boli vysvetlené individuálne každej rodine v Nago, súhlas s jej vybudovaním by znamenal súhlas s pretrvávajúcou prítomnosťou amerických ozbrojených síl na Okinawe. Odpor proti výstavbe by však znamenal zotrvanie problematickej základne a jej relokácia by v blízkej budúcnosti pravdepodobne nebola predmetom záujmu japonskej vlády.[91] Podľa obyvateľov mesta Nago by nová základňa a heliport ako jej kľúčová súčasť bude predstavovať signifikantnú záťaž, aj napriek tomu, že sa negatívny vplyv na obyvateľov nepredpokladal. Naviac sa obávali rovnakej situácie ako pri stavbách vojenských budov tesne po druhej svetovej vojne, čo umocňoval rozsudok z procesu s majiteľmi vyvlastnenej pôdy pod základňami z roku 1990. V decembri 1997 sa v Nago konalo nezáväzné referendum, v ktorom sa 51 % obyvateľov vyjadrilo proti výstavbe základne.[92] Aj napriek tomuto výsledku starosta mesta Nago Higa podpísal súhlas s budovaním. Pod tlakom odporu bol následne nútený rezignovať.[93]

S cieľom presvedčiť obyvateľov k súhlasu vláda LDP vyhradila značné financie pre Nago a okolité okresy a vytvorila nové pracovné miesta v štátnej správe v tejto

[87] Togo, „*Japan's Foreign Policy 1945–2009. The Quest for a Proactive Policy*, 82.
[88] Inoue, „We Are Okinawans But of a Different Kind' New/Old Social Movements and the U.S. Military in Okinawa", 85.
[89] Steve Rabson, „Henoko and the U.S. Military: A History of Dependence and Resistance" *The Asia-Pacific Journal* 10, č. 4 (23. január 2012), http://www.fpif.org/articles/henoko_and_the_us_military_a_history_of_dependence_and_resistance (stiahnuté 1. 5. 2013).
[90] Inoue, „We Are Okinawans But of a Different Kind' New/Old Social Movements and the U.S. Military in Okinawa", 94.
[91] Ibid., 85.
[92] Rabson, „Henoko and the U.S. Military: A History of Dependence and Resistance".
[93] Inoue, „We Are Okinawans But of a Different Kind' New/Old Social Movements and the U.S. Military in Okinawa", 96.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

ukázalo ako efektívna stratégia, no v roku 2009 so ...y Japonska do vlády sa pozornosť obrátila k novozvolenému premiérovi Jukiovi Hatojamovi, ktorý svoju kampaň postavil z veľkej časti na cieli odsunúť Futenmu mimo územie Okinawy. Proti jeho plánom sa však ohradili USA, ktoré vyvíjali tlak na vládu, aby čo najskôr implementovala bilaterálnu dohodu z roku 1996 a presunula základňu na vtedy určené miesto. Neskôr po rokovaniach prijali Spojené štáty ústupky v súlade s odporúčaním Japonska prelokovať posádku Futenmy do základne vojenského letectva Kadena v centrálnej Okinawe.[94]

Politika ústupkov sa USA v prípade Okinawy ukazuje efektívna; postupné znižovanie stavu vojsk na základniach alebo ich presun na menej konfliktné miesto nakláňa verejnú mienku od radikálneho postoja voči prítomnosti amerických vojsk k akceptácii a miestami profitu. V roku 2009 americká administratíva súhlasila s presunom časti jednotiek zo základne na Guam a iné pozície v Tichom oceáne, aj keď termín ich odchodu nie je doteraz určený.[95]

2.3 Referendum o znížení počtu základní

Následkom udalostí od septembra 1995 sa zdalo, že okinawská verejnosť, na rozdiel od celojaponskej, je jednotná v negatívnom postoji voči prítomnosti základní. Preto keď sa v septembri 1996 uskutočnilo celoprefektúrne, nezáväzné referendum, výsledky sa zdali byť jednoznačné. Referendum sa pýtalo na súhlas s revíziou Japonsko-americkej dohody o bezpečnostnom statuse a s redukciou počtu amerických základní v prefektúre. V súlade s očakávaniami sa 89% respondentov vyjadrilo pozitívne.[96]

Na výsledkoch referenda však bola zarážajúca iná skutočnosť, a totiž fakt, že účasť dosahovala sotva 60% všetkých oprávnených voličov. V konečnom dôsledku tak na položenú otázku odpovedalo kladne len 53% obyvateľov Okinawy.[97] V porovnaní s ohlasom, aký vzbudili nedávne škandály z prelomu rokov 1995 a 1996, prišlo toto číslo ako veľké prekvapenie. Aj napriek tomu, že referendum bolo prezentované ako nezáväzné, guvernér Ota však informoval, že výsledky budú poskytnuté vládam

[94] Rabson, „Henoko and the U.S. Military: A History of Dependence and Resistance".
[95] Togo, *„Japan's Foreign Policy 1945 – 2009. The Quest for a Proactive Policy*, 422.
[96] Eldridge, „The 1996 Okinawa Referendum on U.S. Base Reductions. One Question, Several Answers", 879.
[97] Ibid., 879.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

m americkej ambasády v Tokiu.[98] Referendum bolo a pre úrad Okinawy apelovať priamo na vlády oboch krajín, keďže v minulosti jeho názor nebol braný pri dôležitých rozhodnutiach do úvahy. Jednohlasný výsledok sa v nijakom prípade neočakával, keďže veľká časť obyvateľov profitovala z prítomnosti základní a na druhej strane aktívne hnutie upozorňujúce na škodlivosti nimi spôsobené nestrácalo svojich prívržencov.[99]

Kritika referenda zdôrazňovala celkovú zbytočnosť konania referenda v otázke, ktorá je už dlhú dobu známa a diskutovaná v rámci prefektúry aj na celojaponskej úrovni. Prieskumy na Okinawe zadávané Prefektúrnou radou alebo Rjúkjúskou univerzitou vykazovali podobné čísla, 55 % respondentov uviedlo súhlas s redukciou počtu a rozlohy základní a až 81 % vyjadrilo nesúhlas s článkom dohody z roku 1960, ktorý sa ukázal kritickým pri procese s násilníkmi v roku 1995.[100] Hlavným aktérom, ktorý vystupoval proti referendu, bola regionálna pobočka LDP. Pred voľbami síce nezaujala žiaden postoj, no po opätovnom víťazstve a zostavení liberálno-demokratického kabinetu v októbri 1996 v hlasovaní v Prefektúrnej rade hlasovalo všetkých jej 17 zástupcov proti konaniu referenda. Predseda miestnej LDP Nišida dokonca vyzval k bojkotu plebiscitu dva týždne pred jeho konaním. Zdôvodnil to tým, že referendum narušuje snahy japonského premiéra o vyriešenie okinawskej otázky a viedlo by k „narušeniu priamej demokracie obchádzaním zvolených politických predstaviteľov."[101]

Na stranu LDP sa pridali tiež jednotky pozemnej domobrany (Ground Self-Defense Force, GSDF), ktorých veliteľ generál Hidenobu Murata označil referendum za bezvýznamné. Jeho komentár zožal vlnu kritiky zo strany médií, aj keď Murata poprel, že by sa snažil odradiť členov jednotek od účasti. Treťou skupinou odporcov referenda bolo úžavicové odborové zoskupenie Okinawa Čurjugun Džugjoin Rodokumiai (Celookinawské odbory zamestnancov základní). Aj napriek tomu, že toto združenie sa pravidelne zúčastňovalo demonštrácií za odchod vojsk USA z územia Okinawy a Japonska a proti Americko-japonskej bezpečnostnej zmluve, hrozba straty pracovných miest pri odchode základní sa začala s prípadným úspechom referenda stávať čoraz

[98] Ibid., 884.
[99] Stockwin, *Governing Japan. Divided Politics in a Resurgent Economy*,, 256.
[100] Eldridge, „The 1996 Okinawa Referendum on U.S. Base Reductions. One Question, Several Answers", 889.
[101] Ibid., 894.

Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

zamestnancov tak prevýšil nad otázkou prítomnosti

Proti referendu protestovalo tiež Okinawské združenie vlastníkov pôdy používanej na vojenské účely. S viac než 28 tisíc členmi táto organizácia združovala asociácie majiteľov pôdy z celej prefektúry a spolupracovala s japonskou vládou pri prenajímaní pozemkov americkej správe. Takisto sa obávali ekonomických dopadov, aké by mohol priniesť odchod základní, keďže pre veľkú časť členov bol nájom z pôdy jediným príjmom. Proces návratu pôdy a otázka jej ďalšieho využitia či prípadného predaja boli nevyjasnené problémy, ktoré by vyvstali v takom prípade; celkom určite by to však znamenalo pokles alebo úplné zastavenie príjmov.[103]

Poslednou skupinou závislou na príjme zo základní boli majitelia obchodov, barov a iní malí podnikatelia v oblasti služieb. Táto časť obyvateľov už dlhodobo prejavovala skepsu voči návrhom guvernéra Oty na zbavenie ostrova americkej prítomnosti, keďže nijaký z nich nezahŕňal uspokojivú ekonomickú alternatívu. Desaťtisíce vojakov americkej armády tvorili nezanedbateľnú časť zákazníkov sektoru služieb a predovšetkým pre podniky v oblastiach mimo veľkých sídiel, kde sa nachádzali vojenské priestory, by odchod cieľovej skupiny spotrebiteľov bol zničujúci.[104]

Referendum z roku 1996 malo len minimálny vplyv na ďalší postup v riešení otázky základní, no odhalilo dve skutočnosti. Po prvé, skupín obyvateľstva, ktoré z prítomnosti vojsk dlhodobo významne profitujú až do miery hospodárskej závislosti, je nezanedbateľné množstvo a odchod posádok USA by bol pre ne likvidačný. Rovnako by sa následne museli otvoriť otázky využitia voľných pozemkov či zvýšenej miery nezamestnanosti na ostrove už beztak sa potýkajúcom s ekonomickými ťažkosťami. Po druhé, aj napriek diskutovanosti tejto témy v regionálnom aj celonárodnom meradle, Okinawania ho po búrlivom roku 1995 už nepovažujú za tak pálčivý a hodný okamžitého riešenia. Takisto nepociťujú potrebu podieľať sa na jeho riešení. To predovšetkým preto, lebo po desaťročiach popierania akejkoľvek politickej autonómie, najprv zo strany Japoncov a neskôr zo strany USA a rovnako v súčasnosti zo strany japonskej centrálnej vlády si obyvatelia len ťažko vedia predstaviť, že ich názor bude vláda Japonska považovať za validný a rozhodujúci pre ďalšie smerovanie politiky.

---

[102] Ibid., 895.
[103] Eldridge, „The 1996 Okinawa Referendum on U.S. Base Reductions. One Question, Several Answers“, 896–897.
[104] Ibid., 897.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

nska a ich postoj k otázke základní

Významným činiteľom ovplyvňujúcim situáciu na Okinawe je prirodzene centrálna vláda. Zatiaľ čo počas spravovania ostrova americkou armádou mala japonská vláda len minimálne právomoci, po návrate pod japonskú správu nadobudla väčší význam regionálna politika či obyvatelia Okinawy po prvýkrát získali vysokú mieru oblastnej autonómie a miestna samospráva sa v nasledujúcich desaťročiach stala dôležitým hýbateľom ekonomického vývoja ostrova aj vzťahu k základniam. Problémy na centrálnej úrovni sa začali riešiť až s odhalením škandálov na začiatku 90. rokov.

2.4.1 Liberálno-demokratická strana

V Japonsku od roku 1955 vládla stabilná vláda Liberálno-demokratickej strany (LDP, Džijúminšutó). Táto politická strana vznikla v roku 1955 ako odpoveď na konflikt medzi konzervatívcami a reformným prúdom, zjednotením dvoch najvýznamnejších konzervatívnych strán: Liberálnej strany a Japonskej demokratickej strany vtedajšieho predsedu vlády Hatojamy. Prvý premiér novovytvorenej strany bol Nobusuke Kišši po voľbách v roku 1957. Začalo tým obdobie jednej z najdlhších vlád jednej strany, nazývané tiež „Koalícia konzervatívcov" alebo „Systém 1955" trvajúce do roku 1993.[105] Počas tohto obdobia strana vystriedala za koaličných stranov všetky politické strany s výnimkou strany komunistickej.[106]

LDP sa skladá z frakcií (habacu), ktoré slúžia ako jednotky pri zadeľovaní ministerských postov a funkcií vnútri strany. Úlohou predsedu vlády, ktorý bol spravidla aj predsedom strany, bolo balancovať rozdielnosť postojov a konflikty medzi jednotlivými skupinami. Práve vnútorné konflikty boli časťou príčinou odchodu členov zo strany, čo sa stalo problémom predovšetkým v 90. rokoch. V súčasnosti je tento problém na ústupe, predovšetkým vzhľadom na reálne ohrozenie vládnucej pozície LDP od iných politických subjektov.[107]

Už počas vyjednávaní o Japonsko-americkej bezpečnostnej zmluve sa pozornosť strany orientovala na ekonomický aspekt, pričom podľa názoru vedenia strany bolo zahraničnú politiku potrebné prispôsobiť hospodárskym záujmom. Prijatie zmluvy značne uľahčili snahy vtedajšieho premiéra Hajata Ikedy o presadenie svojho veľmi ambicózneho programu na ozdravenie ekonomiky, ktorý okrem iného v prípade

[105] Togo, *Japan's Foreign Policy 1945-2009. The Quest for a Proactive Policy*, 57.
[106] Kingston, „Japan in Transformation 1952-2000", 23.
[107] Ibid., 24–25.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

platov v celom Japonsku.[108] Socialistická strana, takisto vzdala svojej prevažne pacifistickej agendy v záujme hospodárstva. Regionálne jednotky strany podporovali miestne ekonomické programy, ľím si strana zabezpečila popularitu v menej rozvinutých oblastiach. Aj napriek poklesu preferencií v priebehu 70. rokov, čo bolo zapríčinené vnútornými konfliktami a nedôsledným plnením agendy, LDP nenachádzala seberovného politického protivníka. Druhá najsilnejšia Socialistická strana (SP) mala neaktuálny program založený na delení spoločnosti na triednom základe, čo Japoncov, z ktorých sa prevažná väčšina identifikovala so strednou triedou, neoslovovalo.[109]

Ekonomický boom 80. rokov len upevnil pozíciu strany a jej idey o podriadení zahraničnej a bezpečnostnej politiky záujmom hospodárskeho rastu. S rozšírením strednej triedy a absenciou etnických, náboženských alebo sociálnych problémov bol priestor pre iné strany veľmi obmedzený. S koncom studenej vojny nastúpil trend odstraňovania ideológii z japonskej politiky, čo znamenalo postupný zánik Socialistickej strany, ktorá sa transformovala na Sociálne-demokratickou stranu (SDP). Tým zanikol jediný dovtedajší protivník LDP. Ani objavenie sa voličov bez vyhraneného príklonu k určitej strane neotriasol jej pozíciou.[110] S nástupom 90. rokov však už nebolo možné ignorovať spoločenské zmeny volajúce po zmene systému. Obyvatelia síce v zmenu dúfali, no zároveň by v ideálnom prípade mala prebehnúť bez negatívnych následkov. Paradoxne práve strany najaktívnejšie volajúce po zmene prepadali vo voľbách a víťaz volieb v roku 1993, Nová strana, sa pri moci udržal len 10 mesiacov a už jej nástupca SDP uzavrel koalíciu s LDP aj napriek tomu, že predseda vlády po prvýkrát aj napriek prítomnosti liberálnych demokratov nebol reprezentantom tejto strany, čo predstavovalo porážku pre LDP.[111]

Pre celé obdobie Systému 1955 je charakteristické uprednostňovanie ekonomických záujmov na úkor zahraničnej politiky. Z hospodárskej stránky to bolo úspešné obdobie; Japonsko zaznamenalo prudký vzostup životnej úrovne aj pozície na trhoch. Umožnilo to tiež pre krajinu stabilnú pozíciu najsilnejšieho spojenca USA v regióne a z nej plynúce výhody. Na druhej strane vytrvalé ignorovanie problémov, ktoré s tým súviseli, spôsobilo, že v dobe, kedy strana strácala voličskú základňu, sa začali vyhrocovať a vyvrcholili škandálom v roku 1995, kedy ich popieranie vyšlo na

[108] Ibid., 25.
[109] Kingston, *„Japan in Transformation 1952– 2000,* 28.
[110] Ibid., 28– 29.
[111] Ibid., 31.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

covaš dopyt obyvateľov po zmene statusu základní doterajšej úrovni. Výsledkom boli kompromisy zo strany USA (presun problematickej základne), ktoré sa zdali byť prijateľné pre obe strany. S finančným kolapsom Japonska na začiatku 90. rokov však pominuli ekonomické pozitíva plynúce z ústupkov voči Spojeným štátom.

2.4.2 Demokratická strana

Po tom, čo po krátkej prestávke opäť nastúpilo niekoľkoročné obdobie vlády LDP, voľby konajúce sa v roku 2009 priniesli neočakaný výsledok – koalícia LDP a menšej Strany za transparentnú vládu CGP bola zdrvujúco porazená hlavnou opozičnou stranou Demokratickou stranou (DPJ, Minšutó), ktorá tak získala 308 z 480 miest v parlamente. Prvýkrát tak bola narušená kontinuita vlády liberálnych demokratov s výnimkou už spomínaných 10 mesiacov na prelome 1993–1994.

Táto strana bola založená v roku 1996 ako relatívne malá strana združujúca Sakigake – bývalých členov LDP priklánajúcich sa k liberálnej orientácii a bývalých členov SDP a iných stredoľavicových politických subjektov. Do roku 1998 výrazne zvýšila svoju voličskú základňu a stala sa hlavnou opozičnou stranou. Bolo to do značnej miery spôsobené prílevom nových členov z LDP, ktorí sa odštiepili v roku 1993, a členov reprezentujúcich dlhodobo významnú odborovú organizáciu Rengo. Skutočnou hrozbou pre vládu liberálnych demokratov sa však strana stala až v roku 2003, kedy sa zjednotila so stranou Ďalej vedenou Ičirom Ozawom, vodcom kampane zodpovednej za porážku LDP vo voľbách v roku 1993. Ozawa pokladal za ideálne vytvorenie systému dvoch hlavných strán striedajúcich sa pri moci v Japonsku podľa amerického vzoru.[112]

Hlavné dôvody pre pád kabinetu LDP bolo volanie po zmene, keďže obyvatelia mali pocit, že dlhoročná vláda jednej dominantnej strany vnáša do politiky rigiditu a byrokraciu. Kolaps siete sociálneho zabezpečenia (garancia pracovného miesta, dôchodkov a zdravotnej starostlivosti) v dôsledku finančnej krízy a problémy v oblasti školstva výrazne poznamenali japonských obyvateľov a boli tiež dôležitým faktorom. Domáca politika teda hrala prím vo volebnom rozhodovaní Japoncov, no podstatným

[112] Togo, *„Japan's Foreign Policy 1945–2009. The Quest for a Proactive Policy*, 419.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

predstaviteľov DPJ o snahách o vyjednanie aspoň inawy v prípade volebného víťazstva.[113]

Štrukturálne sa DPJ skladala z dvoch celkov: bývalých konzervatívcov (spravidla niekdajších členov LDP) na jednej strane a bývalých socialistov a členov odborových združení na strane druhej. Názory týchto skupín sa rozchádzali najmarkantnejšie v bezpečnostnej a zahraničnopolitickej otázke. Bývalí liberálni demokrati preferovali politiku zhodnú s politikou LDP, teda politiku proaktivity, aktívnej spolupráce s USA a okinawský problém považovali za viac či menej riešiteľný momentálnymi ústupkami zo strany Spojených štátov bez potreby komplexného cieľa v podobe úplného odchodu základní. Naopak socialisti a odborári presadzovali pacifistickú orientáciu, čo by pre Okinawu znamenalo zbavenie sa prítomnosti vojsk. Ozawa sa zas domnieval, že Japonsko by malo byť v bezpečnostnej oblasti úplne samostatné, čo malo podľa jeho názoru byť dosiahnuté transformáciou domobrany, čo by ale vyžadovalo zmenu ústavy.[114]

Podľa nového premiéra Jukia Hatojamy mohol pohľad DPJ na zahraničnú politiku popísať ako snahu o pozíciu mosta medzi Východom a Západom a posilnenie pozície Východoázijského spoločenstva. Podľa Hatojamy nastal čas pre Japonsko na zníženie závislosti na Spojených štátoch vo všetkých oblastiach vrátane bezpečnostnej. Už čoskoro po jeho nástupe sa však ukázalo, že strane chýba konceptuálne riešenie vedúce k želanému výsledku.[115]

Otázka Okinawy bola prirodzene najzávažnejšou témou diskusií USA s novou vládou. Po ústupku USA, v ktorom sa zaviazali znížiť počet vojenského personálu presunom do iných základní v Tichomorí mimo územia Japonska, nemali členovia parlamentu záujem opäť otvárať otázku samotnej prítomnosti základní. V otázke Futenmy však nastal najväčší konflikt medzi vládami. Zatiaľ čo obyvatelia a politickí činitelia Japonska jednohlasne zaujímali odmietavý postoj k relokácii základne do Henoko, no Obamova administratíva vyjadrila želanie vyriešiť túto otázku čo možno najskôr a vzhľadom k uspokojivým podmienkam navrhovanej novej lokácie nevidela žiadne prekážky preto tak neučiniť. Hatojama preto považoval za najrozumnejšie oddaľovať riešenie otázky Futenmy, kým nenastane vhodná chvíľa na návrh presunúť

[113] Ibid., 420.
[114] Togo, *Japan's Foreign Policy 1945–2009. The Quest for a Proactive Policy*, 420.
[115] Ibid., 421–422.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

emia.[116] V prebehu jeho volebného obdobia vţak a stav na Okinawe sa aţ do ďalších volieb nijak nezmenil, keďţe vzájomná dohoda USA a Japonska bola pri veľkej rozdielnosti postojov prakticky nemoţná.

2.5 Otázka okinawskej identity a postoja centrálnej vlády

Incident z roku 1995 opätovne prebudil tieţ diskusiu o okinawskej identite a jej zmenách pod vplyvom dlhoročnej americkej prítomnosti. V kontexte japonského nahliadania na etnické menšiny je identita Okinawanov pálčivou témou. Japonská koncepcia národa počíta s úplnou homogenitou. Do 19. storočia sa to prejavovalo úplnou asimiláciou etník hlavných japonských ostrovov. Neskôr s územnou expanziou sa objavili dve etniká geograficky aj kultúrne vzdialené kultúre japonskej – Ainuovia na Hokkaide, Kurilských ostrovoch a Sachaline, a po anexii v roku 1879 Okinawania. Aj napriek tomu, ţe na rozdiel od Ainuov, ktorých pôvod je dodnes záhadou, bol dialekt obyvateľov Rjúkjú blízky japončine a spoločné znaky boli nepopierateľné, bolo na nich nahliadané ako na menejcenné etnikum. To bolo zreteľné predovšetkým v období pred druhou svetovou vojnou, kedy sa Japonci vnímali ako národ povolaný vládnuť menej rozvinutým etnikám Tichomorskej oblasti.[117] Aj to bolo dôvodom silných protijaponských nálad obyvateľov súostrovia, ktoré zapríčinili, ţe Okinawa bola jedinou prefektúrou, ktorú nikdy nenavštívil cisár Hirohito.[118]

Pohľad Japonska na Okinawu sa ukázal uţ v závere vojny – pripravenosť obetovať Okinawu v záujme ochrany centrálnych ostrovov podstatne zjednodušila umiestnenie spojeneckých jednotiek na územie prefektúry.[119] Mierová zmluva úplne vylúčila moţnosť autonómie či samostatnosti pre súostrovie Rjúkjú.[120]

Rozhodujúcim obdobím pre vývoj okinawskej identity boli 50. roky. Spravovanie ostrova americkou armádou pripomínalo správu kolónií. Politická autonómia a občianske práva a slobody obyvateľov boli limitované do značnej miery, najvýraznejšie v rovine vlastníckych práv na pozemky pod základňami, ktoré boli zbavené akejkoľvek právnej ochrany. Veľká časť Okinawanov pod vplyvom predošlej

[116] Ibid., 422–423.
[117] David L. Howell, „Ethnicity and Culture in Contemporary Japan“ *Journal of Contemporary History* 31, č. 1 (január 1996): 171.
[118] Kingston, *Japan in Transformation 1952–2000*, 59.
[119] Howell, „Ethnicity and Culture in Contemporary Japan, 176.
[120] Tipton, *Modern Japan. A Social and Political History*, 185.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

priġla k záveru, ġe upieranie demokracie je následkom d Japoncov nie sú schopní samostatne spravovaŠ svoje územie. V reakcii na to sa do roku 1972 významne zvýġil podiel obyvateĎov prefektúry hlásiacich sa k japonskej etnickej príslušġnosti.[121]

Pri príprave Zmluvy o návrate Okinawy sa preto ani nepoļítalo so zapojením obyvateĎov predmetného územia, japonská vláda priamo odmietla ich snahy o participáciu na príprave textu dohody. Tento prístup vytrval aj po nasledujúce roky, vġetky dôleġité rozhodnutia vychádzali z rozhodnutí centrálnej vlády. Vláda LDP sa snaġila zamedziŠ akýmkoĎvek podnetom, ktoré by mohli potenciálne skomplikovaŠ vzŠahy s USA a plány na hospodársky vzostup krajiny.

Ani v súļasnosti nie je zrovnoprávnenie Okinawancov s Japoncami v oļiach väļġinovej spoloļnosti natoĎko beġné ako by sa od podobnej krajiny oļakávalo. V roku 2007 sa to opäŠ prejavilo poļas ġkandálu, kedy vysvitlo, ġe vláda prinútila autorov novej uļebnice dejepisu vynechaŠ pasáġ, podĎa ktorej dostali obyvatelia Okinawy a vojenské oddiely tam umiestnené v závereļnej etape bitky o Okinawu príkaz radġej vykonaŠ samovraġdu neġ sa poddaŠ nepriateĎovi. Ako uġ bolo uvedené v predchádzajúcich kapitolách, tento ozbrojený stret stál ġivoty ġtvrtinu vtedajġej celkovej populácie ostrova a je dosiaĎpálļivou témou. [122]

Výsledkom toho je vġak predovġetkým výrazne klesajúci poļet obyvateĎov súostrovia Rjúkjú, ktorí sa identifikujú ako Okinawania. Na rozdiel od Ainuov, ktorých poļet sa následkom tvrdej asimilaļnej politiky a zmieġaných manġelstiev znížil na približne 30 tisíc, u Okinawanov neprebiehala asimilácia (predovġetkým z geografických dôvodov) alebo diskriminácia na etnickom základe. Hlavným dôvodom ústupu okinawskej identity je najmä nezáujem zo strany centrálnej vlády o podporu etník a zvýġenie regionálnej samosprávy Okinawy, rovnako ako postoj voļi udalostiam poļas a po druhej svetovej vojne. [123]

Záver

Otázka okinawských základní je dodnes jedným z najvýznamnejġích faktorov ovplyvĎujúcich japonsko-americké vzŠahy. Jej význam je kĎúļový pre bezpeļnostnú otázku v regióne východnej Ázie, predovġetkým v súļasnosti, kedy sa reġim v Kórejskej

[121] Ibid., 185.
[122] Tipton, *Modern Japan. A Social and Political History*, 255.
[123] Howell, *Ethnicity and Culture in Contemporary Japan*, 176ï 177.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

pakovane vyhráža ozbrojeným konfliktom a súperenie vie Senkaku (najjužnejšiu časť komplexu ostrovov Rjúkjú, ktorého časťou je aj Okinawa), s Kóreou o Lioncourtské skaly a ostrov Cušima a s Ruskom o južnú časť Kurilských ostrovov by mohlo tiež predstavovať potenciálnu hrozbu pre bezpečnosť v regióne.

Aj napriek tomu, že vláda DPJ podporovala postupný úplný odchod vojsk z územia Okinawy, ukázalo sa, že reálny plán, ktorý by bol pri udalosti takého rozsahu potrebný, absentoval. Zatiaľ čo spočiatku im vyhlásenia týkajúce sa základní získavali významnú voličskú základňu nielen v prefektúre, no aj v celom Japonsku, postupne sa ukázalo, že reálne výsledky sú v nedohľadne a rozdielny postoj k otázke v rámci strany nabádal k obvineniam z populizmu. Nebolo preto prekvapujúce, keď vo voľbách v decembri 2012 opäť s prehľadom zvíťazila LDP a na čelo kabinetu sa vrátil Šinzó Abe, ktorý tento post zastával už v rokoch 2006ï 2007. Jeho zvolenie za predsedu strany v septembri 2012 a, ako je už v Liberálno-demokratickej strane zvykom, následne aj obsadenie do úradu predsedy vlády vyvolalo mierne protesty po jeho nacionalistických vyhláseniach.[124][125] Abeho nástup však predznamenal smer, akým sa bude uberať vládna politika vo vzťahu k Okinawe. LDP sa nesnaží zmeniť postoj, aký zaujímala pred nástupom Demokratickej strany ï ekonomická stránka zostáva prvoradá. Po tom, čo boli akékoľvek rokovania s americkou stranou týkajúce sa ústupkov v otázke presunu základne Futenma a odsunu časti vojsk mimo územie Japonska pozastavené počas predchádzajúcej vlády, po nástupe LDP sa USA definitívne zaviazalo k presunu 8000 vojakov na iné tichomorské základne a predpokladá sa, že dohody v tomto duchu budú pokračovať. Nové bezpečnostné riziká v regióne takisto len posilnili názor vládnucej strany a Spojených štátov o nevyhnutnosti zotrvania amerických jednotiek v regióne. Okinawa so svojou zo strategického hľadiska výhodnou polohou je na tento účel ideálna, najmä po výraznom obmedzení a strate významu iných základní na území Japonska (napríklad základne na ostrove Hokkaidó v blízkosti súostrovia Kurily).

Vzhľadom k súčasnej politickej situácii a ďalším faktorom je zrejmé, že úplný odchod vojsk z územia ostrova, ako ho avizovala DPJ, pravdepodobne v najbližších rokoch nenastane. Okrem nezáujmu zo strany politických predstaviteľov a obáv

[124] Lucy Alexander, „Landslide victory for Shinzo Abe in Japan election," *The Times* (17. december 2012), http://www.thetimes.co.uk/tto/news/world/asia/article3633051.ece (stiahnuté 29. 4. 2013).
[125] Tieto vyhlásenia zahŕňali spochybňovanie japonskej invázie susedných štátov počas druhej svetovej vojny, obrana návštev členov LDP pri kontroverznom vojnovom pamätníku, proti ktorému sa ohradzujú Čínania a Kórejci či dištancovanie sa od ospravedlnenia sa za vojnové zločiny Japonska.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

órei, Ľaíny ľi Ruska , boli v práci vymenované Ňalšie

Aj napriek tomu, že názor verejnosti sa zdá byť v tomto smere naklonený skôr proti prítomnosti vojsk, odchodom vojsk z územia Okinawy by utrpela značná časť jej obyvateľov. Základne ponúkajú na Okinawe veľký počet pracovných miest, čo je pozitívom pre prefektúru, ktorej priemerná mzda sa dlhodobo pohybuje výrazne pod celojaponským priemerom a prakticky všetky príjmy ostrova plynú z cestovného ruchu. Príjmy zo sektora služieb, najmä maloobchodov a barov v blízkosti základní, by takisto významne poklesli. Zvýšenie nezamestnanosti by tak prinieslo značné problémy ekonomike ostrova a pri slabej sieti sociálneho zabezpečenia v prípade nezamestnanosti v súčasnom Japonsku by sa značná časť Okinawancov ocitla v existenčných problémoch. Vzhľadom k veľkým plochám, ktoré zaberajú priestory základní a ubytovacích zariadení pre vojakov, by takisto vznikol problém s uvoľnenou pôdou. Kým pred stavbou sa tieto plochy využívali na poľnohospodárske účely, ich transformácia by bola časovo aj finančne náročná a nerentabilná. Nezanedbateľné príjmy plynú z jej prenájmu, a to jednak do rozpočtu prefektúry a takisto pre jej majiteľov, ktorým bola časť znárodnenej pôdy vrátená. Väčšina týchto ľudí je v súčasnosti v priemernom veku 50ï 60 rokov a nájomné je často ich jediným príjmom. Rozšírili by tak rady nezamestnaných. Vzhľadom k minimálnym vládnym investíciám pre Okinawskú prefektúru by vytvorenie nových pracovných miest bolo náročným a dlhodobým procesom.

ňalším faktorom, ktorého význam za posledné desaťročia klesol, je celkový záujem obyvateľov Okinawy o odchod základní. Kým v prvých desaťročiach po druhej svetovej vojne bol odpor miestnych voči základniam veľmi výrazný, čo umocnilo aj neadekvátne zaobchádzanie z americkej strany (škandály s násilným vyvlastňovaním pôdy v prípade, ak ju majitelia odmietli predať za veľmi nízku cenu určenú Spojeneckou správou) a odopieranie miestnej autonómie. Po uzavretí Dohody o návrate Okinawy v roku 1972 sa ustanovila samospráva a protiamerické postoje sa stávali čoraz zriedkavejšími. Opäť sa snahy o úplný odchod vojsk objavili v zvýšenej sile v roku 1995 ako následok incidentu so znásilnením, kde páchateľmi boli americkí vojaci. Vtedy vyšlo na povrch dlhodobé zamlčiavanie podobných zločinov zo strany vlády, aj napriek tomu, že ich výskyt od 50. rokov nebol zriedkavý. Tento záujem o otázku základní zo strany obyvateľov prefektúry aj verejnosti v celom Japonsku však rýchlo opadol. Nízka účasť na referende v roku 1996, ktoré bolo prezentované ako šanca pre

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

r, ktorý bude vláda považovať za smerodajný, bola ania skupín obyvateľov, ktoré by z odchodu základní neprofitovali spomenutých v predchádzajúcom odseku, ale tiež celkového nezáujmu o riešenie tejto otázky. Svoju úlohu zohrala tiež nedôvera v japonskú vládu, pokiaľ ide o zohľadňovanie názoru miestnych obyvateľov, čo je spôsobené negatívnou historickou skúsenosťou.

Tento postoj môže byť z veľkej časti spôsobený aj aktívnou snahou zo strany USA o vyriešenie situácie, ktorá bola na začiatku 90. rokov neuspokojivá pre všetky zúčastnené strany. Spojené štáty nepodporili návrh na odchod základní, keďže tvorili významnú súčasť komplexu základní zabezpečujúcich bezpečnosť v oblasti Pacifiku a ich presun by oslabil silné spojenectvo nadviazané v tomto smere s Japonskom. Na druhú stranu ponúkli ústupky v najkontroverznejších oblastiach, ako presun základne s najvyššou mierou kriminality alebo postupné premiestnenie prebytočných jednotiek do iných základní na tichomorských ostrovoch, kde ich prítomnosť nie je natoľko predmetom konfliktov, avšak bez presnejšieho časového harmonogramu

Aj napriek tomu, že časť japonskej verejnosti ešte stále podporuje ideu samostatnej bezpečnostne politiky Japonska a k tomu sa viažuce ukončenie prítomnosti amerických vojsk na jeho území, pozitíva plynúce z takéhoto kroku by zjavne boli zanedbateľné v porovnaní s nepopierateľnými negatívnymi následkami. Liberálno-demokratická strana preto nad týmto krokom neuvažuje a sústreďuje sa na nevyriešené bezpečnostné otázky z predošlých volebných období (presun Futenmy je stále predmetom rokovaní) a zlepšenie hospodárskej situácie Japonska zasiahnutého globálnou finančnou krízou.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

Agreed Minute to Joint Communique of United States President Nixon and Japanese Prime Minister Sato, The Ryukyu-Okinawa Culture and History Website: http://www.niraikanai.wwma.net/pages/archive/wakai.html (stiahnuté 7. 5. 2013).

Agreement between the United States of America and Japan Concerning the Ryukyu Islands and the Daito Islands, The Ryukyu-Okinawa Culture and History Website: http://www.niraikanai.wwma.net/pages/archive/rev71.html (stiahnuté 10. 5. 2013)

Japan ï U.S. Joint Declaration on Security ï Alliance for 21. Century, Ministry of Foreign Affairs of Japan: http://www.mofa.go.jp/region/n-america/us/security/security.html (stiahnuté 20.4.2013).

Treaty of Mutual Cooperation and Security between the United States of America and Japan, Asia for Educators: http://afe.easia.columbia.edu/ps/japan/mutual_cooperation_treaty.pdf (stiahnuté 26. 3. 2013).

FISCH, Arnold G. *Military Government in the Ryukyu Islands, 1945ï1950*. Honolulu: University Press of the Pacific, 2004. 353 s. ISBN 1-410-21879-1.

GREEN, Michael J. *Arming Japan. Defense Production, Alliance Politics, and the Postwar Search for Autonomy*. New York: Columbia University Press, 1995. 206 s. ISBN 0-231-10285-2.

KINGSTON, Jeffrey. *Japan in Transformation 1952ï2000*. Harlow: Pearson Education, 2001. 230 s. ISBN 0-582-41875-5.

OBERMILLER, David John. The United States Military Occupation of Okinawa: Politicizing and Contesting Okinawan Identity, 1945ð 1955 .University of Iowa, 2006. 428 s. ISBN 0-542-79592-2.

STOCKWIN, J. A. A. *Governing Japan. Divided Politics in a Resurgent Economy*. Oxford: Blackwell Publishers, 2008. 298 s. ISBN 978-1-4051-5416-1.

TIPTON, Elise K. *Modern Japan. A Social and Political History*. Abingdon: Routledge, 2008. 297 s. ISBN 0-415-41870-4.

TOGO, Kazuhiko. *Japanôs Foreign Policy 1945ï2009. The Quest for a Proactive Policy* . Leiden: Brill, 2010. 484 s. ISBN 978-90-04-18501-2.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.
Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features

ALDOUS, Christopher. „Achieving Reversion: Protest and Authority in Okinawa, 1952-70ñ. *Modern Asian Studies* 37, ļ. 2 (máj 2003). 485-508 s.

ALEXANDER Lucy. ĂLandslide victory for Shinzo Abe in Japan election,ñ *The Times* (17. december 2012), http://www.thetimes.co.uk/tto/news/world/asia/article3633051.ece (stiahnuté 29. 4. 2013).

EGAMI, Takajoģi. ĂPolitics in Okinawa since the Reversion of Sovereigntyñ. *Asian Survey* 34, ļ. 9 (september 1994). s. 828-840.

ELDRIDGE, Robert D. ĂThe 1996 Okinawa Referendum on U.S. Base Reductions. One Question, Several Answersñ *Asian Survey* 37, ļ. 10 (október 1997). 879-904 s.

HOWELL, David L. „Ethnicity and Culture in Contemporary Japanñ *Journal of Contemporary History* 31, ļ. 1 (január 1996). 171-190 s.

INOUE, Masamiļi S. ĂWe Are Okinawans But of a Different Kindò New/Old Social Movements and the U.S. Military in Okinawañ. *Current Anthropology* 45, ļ. 1 (február 2004). s. 85-104.

ITO, Keniļi. ĂThe Japanese State of Mind: Deliberations on the Gulf Crisisñ *Journal of Japanese Studies* 17, ļ. 2 (1991). 275-290 s.

LEFFLER, Melvyn P. **„** The American Conception of National Security and the Beginnings of the Cold War, 1945-48ñ. *American Historical Review* 89, ļ. 2 (apríl 1984). s. 346-381.

LLEWELYN, James. „Balancing Okinawa's Return with American Expectations: Japan and the Vietnam War 1965ï75ñ *International Relations of the Asia-Pacific* 10, ļ. 2 (máj 2010). 305-342 s.

RABSON, Steve. „Okinawaôs Henoko Was a ñStorage Locationò for Nuclear Weapons: Published Accountsñ, *The Asia-Pacific Journal* 11, ļ. 6 (14. január 2013) http://www.japanfocus.org/-Steve-Rabson/3884 (stiahnuté 20.4.2013).

WATANABE, Teresa, ĂU.S., Japan OK Pact on Military Crime Suspectsñ, *Los Angeles Times* (26. október 1995).

WEISS, Leonard. „U.S. Military Government in Okinawañ. *Far Eastern Survey* 15, ļ. 15 (31. júl 1946). s. 234-238.